

budžet vremena mladih u vojvodini

terez kovač

filozofski fakultet
univerziteta u novom sadu,
novi sad, jugoslavija

Empirijsko istraživanje čiji se podaci ovde delimično koriste, provedeno je 1978. godine u tri vojvođanska sela. Cilj je bio utvrđivanje strukture vremena koje za svakodnevne aktivnosti tokom nedelje dana troše tri najbrojnije profesionalne grupe mladih: domaćica, zemljoradnika i KV radnika. Jedinica mere jest sat pretvoren u procenat. Aktivnosti su grupisane: u radno vreme, odlazak i dolazak na rad, rad u domaćinstvu, vreme utrošeno za regeneraciju organizma i u slobodno vreme. Polazna je hipoteza da u pogledu strukture budžeta vremena ne postoji statistički značajna razlika između pojedinih profesionalnih kategorija mladih.

Rezultati pokazuju da od nedeljnih 168 sati na radno vreme u proseku otpada 38,6 sati (ili 23% od ukupnog budžeta vremena), i to za KV radnike 50,4 sati, zemljoradnike 48,7, a domaćice 16,8 sati nedeljno. Za odlazak i dolazak na rad mladi u proseku utroše 2% od ukupnog vremena (izuzev domaćica), dok zemljoradnici često spajaju odlazak i dolazak na rad s radnim vremenom. Mladi u proseku 26,8 sati nedeljno provedu u radu u domaćinstvu (16% od ukupnog vremena), i to zemljoradnici 16,8, KV radnici 11,8, a domaćice 52,9 sati. Vreme utrošeno za regeneraciju organizma u proseku čini 40% od ukupnog vremena, odnosno 67,2 sati nedeljno ili 9,6 dnevno. Slobodnim aktivnostima mladi posvete tek jednu petinu raspoloživog vremena. Dobijeni podaci potvrđuju postojanje značajnih razlika u duljini vremena utrošenog na odlazak i dolazak na rad, rad u domaćinstvu i regeneraciju organizma između zemljoradnika, KV radnika i domaćica.

primljeno kolovoza 1981.

pojmovi i metode

—→ U okviru makroprojekta »Praksa i politika kulturnog razvoja u SAP Vojvodini«, što ga je provodio Centar PK SKV za političke studije i marksističko obrazovanje, realiziran je i potprojekt o budžetu vremena vojvođanske omladine. U istraživanju su popisani mladi u dobi 20—29 godina. Tako je dobiven uzorak za istraživanje

budžeta vremena mladih.¹⁾ U drugom delu meren je budžet vremena tri najmasovnije profesionalne grupe: 90 domaćica, 80 zemljoradnika i 80 KV radnika.

Pod budžetom vremena podrazumevamo **ukupno vreme utrošeno za svakodnevne aktivnosti u toku nedelje dana**. Za jedinicu mere uzet je sat pretvoren u procenat, a aktivnosti obavljene u toku 42000 sata grupisane su u radno vreme, odlazak i dolazak na rad, vreme provedeno u radu u domaćinstvu, vreme utrošeno za regeneraciju organizma i u slobodno vreme.²⁾

Polazna je hipoteza bila **da u budžetu vremena ne postoji značajna statistička razlika između pojedinih grupa mladih**.

radno vreme

Formule za radno vreme: $(\bar{X} = 23\%; \bar{X}_1 = 29\%; \bar{X}_2 = 30\%; \bar{X}_3 = 10\%³⁾$

Pod **radnim vremenom** podrazumeva se onaj deo 168-časovnog budžeta vremena koji je utrošen za proizvodne aktivnosti. Za zemljoradnike u obrazac za merenje budžeta vremena unesene su tri grupe takvih aktivnosti: ratarski radovi, rad sa stokom i usluge drugima.⁴⁾ Kod KV radnika uzet je u obzir rad u radnoj organizaciji, zatim rad kod kuće, ratarstvo — stočarstvo i usluge drugima. Za domaćice beležena su samo dva poslednja.

Od nedeljnih 168 sati radno vreme čini 38,6 sati ili 23% od ukupnog budžeta vremena. Ali kod KV radnika radno vreme iznosi 50,4 sati, zemljoradnika 48,7 sati a domaćica 16,8 sati na nedelju. Gledano po tipovima dužine radnog vremena, ono je uravnoteženije kod zemljoradnika, idući od onih koji rade više k onima koji rade manje. Za druge je dve grupe obrnut slučaj, tj. uravnoteženiji su oni tipovi kod kojih je radno vreme kraće. Koeficijent varijacije iznosi 60%. Gledajući varijaciju vremena posvećenog proizvodnom

1) Popis je vršen početkom 1978. u tri vojvodanska sela: Deliblato (opština Kovin), Erdevik (opština Šid) i Svetožar Miletić (opština Sombor). Tada je popisano 1.288 mladih koji su živeli u 921 domaćinstvu. Od ukupne populacije žene čine 41%; 50,4% mladih nije oženjeno, odnosno udato, dok su ostali u braku (41,8%) ili su razvedeni (1,8%). Bez škole ih je 0,7%; sa nezavršenom osnovnom školom 21,4%, sa završenom 30,5%, školu za KV radnike završilo je 22,5% srednju 23,4%, a višu ili fakultet 1,8%. Najbrojnije su domaćice (19,1%) i zemljoradnici (14,6%), KV radnici i nezaposleni čine 13,4%, PK i NK radnici 9,2%, studenti 8,8%, a stručnjaci sa srednjom spremom 8,0%.

2) Prilikom analize budžeta vremena uspostavilo se da pripadnici iste profesionalne grupe posvećuju vrlo različito vreme svojoj glavnoj aktivnosti. Zato su unutar sve tri profesionalne grupe, idući od duljeg prema kraćem vremenu posvećenom glavnoj aktivnosti, izdvojena još tri tipa mladih.

3) U zagradi se označava koliko procenata od ukupno raspoloživog vremena pojedine profesionalne grupe mladih troše na datu aktivnost. Prvo se označava prosek za celu grupu, zatim za zemljoradnike, potom za KV radnike i za domaćice. Takav je postupak primenjen u daljoj analizi.

4) U »uslugu« su svrstane sve aktivnosti (ne samo profesionalne) ispitanika uz ili bez novčane naknade, npr. »betoniranje garaže kod prijatelja«, »sviranje na harmonici na svadbama«, kao i veći radovi na izgradnji sopstvene kuće.

Tabela 1

Radno vreme zemljoradnika, KV radnika i domaćica

Ispitanici	Broj pojedinaca	Utrošeno vreme (u %)	X	Standardna devijacija	V (%)
Zemljoradnici:					
1. tip	23	55—35	41	5,51	13
2. tip	31	34—25	30	5,27	18
3. tip	26	24— 3	17	7,41	29
Ukupno	80	55— 3	29	10,56	36
KV radnici:					
1. tip	21	55—34	40	4,16	10
2. tip	34	33—29	31	2,09	12
3. tip	25	28—10	24	2,24	9
Ukupno	80	55—10	30	6,82	23
Domaćice:					
1. tip	28	20—0	5	5,14	102
2. tip	30	33—0	10	7,54	75
3. tip	32	47—0	15	10,49	70
Ukupno	90	47—0	10	8,30	83
Sveukupno	250	55—0	23	13,79	60

radu kod sve tri profesionalne grupe vidi se da zemljoradnici variraju više (36%) od KV radnika (23%) ali znatno manje nego domaćice (83%). Varijacija aritmetičkih srednjih vrednosti među uzorcima veća je ($ns^2_x = 127$) nego unutar uzorka ($S^2_i = 79,21$). Razlike u aritmetičkim sredinama radnog vremena zemljoradnika, KV radnika i domaćica mogu se, međutim, pripisati slučaju ($F = 1,60$), što znači da u pogledu radnog vremena ne postoji značajna statistička razlika između pojedinih grupa mladih (tj. prihvaćena je nulta hipoteza).

Mladi zemljoradnici, ukoliko više rade, manje su zadovoljni mehanizacijom gazdinstva, ekonomskim stanjem sopstvenog gazdinstva i uopšte radom što ga obavljaju. U tom je pogledu razlika veća između prvog i drugog negoli između drugog i trećeg tipa.

Pripadnici trećeg tipa u prednosti su po ekonomskom standardu, posedovanju automobila i (zajedno s prvim tipom) po stepenu mehaniziranosti gazdinstva. Verovatno su oni koji ulaze u prvi tip nedavno kupili poljoprivredne mašine, ili žele da ostvare neko veliko materijalno ulaganje, te zato mnogo rade, dok pripadnici trećeg tipa nisu ničim primorani na tako intenzivan rad. Paralelno s povećanjem radnog vremena povećava se pre svega deo rada ko-

jim mladi zemljoradnici vrše usluge drugima. Oni se prosečno u 75,2% radnog vremena bave stočarstvom i zemljoradnjom, a ostali deo radnog vremena pružaju usluge drugima. Međutim, kod prvog tipa prosek obavljenog poljoprivrednog rada kod kuće, u okviru celokupnog rada jeste najniži (68,7%); kod drugog iznosi 76,1%, a kod trećega 79,9%. Kod prvog tipa 43% ispitanika odradi kod kuće 91—100% svog rada, kod drugog 48%, a kod trećeg 65%.

Vremenski i prostorno fiksirano 42-časovno nedeljno radno vreme kod KV radnika onemogućuje veće variranje, kako u gornjem tako u donjem pravcu. Oni u proseku 89,2% radnog vremena odrade u preduzeću. Međutim, taj je deo rada za onoliko veći za koliko manje rade: prvi tip 83,9%, drugi 88,9%, a treći 94% vremena posvećenog radu provode u svojoj radnoj organizaciji, dok preostalo vreme rade kod kuće ili vrše usluge drugima; samo 29% mladih KV radnika nakon radnog vremena ne radi ništa, ili radi u proseku pola sata na dan (u nedelji dana).

Nešto više rade mlađe generacije, zatim članovi tročlanih i četvoročlanih porodica, što će reći mladi bračni parovi, bez dece ili sa decom. Više rade i oni koji su ekonomski bolje situirani.

Slično zemljoradnicima, oni KV radnici koji najviše rade najnezadovoljniji su radom što ga obavljaju. Ali suprotno mladim zemljoradnicima najzadovoljniji ne potiču iz redova onih koji najmanje rade nego iz onih koji su u osrednje opterećenim obavezama.

Pokazalo se da mlade seoske domaćice nemaju dovoljno vremena za proizvodni rad; za njih su tipovi određeni na osnovu trajanja rada u domaćinstvu. Može se već iz prve tabele zaključiti da se kod domaćica povećava proizvodni rad paralelno sa smanjenjem rada u domaćinstvu, i obrnuto. Varijacije su vrlo velike kod prvog tipa — one koje se najmanje bave proizvodnim radom, odnosno najviše su zauzete radom u domaćinstvu — to čine čak u 100%-tnom trajanju svoga vremena, tako da ovi proseci ne reprezentuju tipove u celini.

odlazak i dolazak na rad

Formule za odlazak i dolazak na rad: ($\bar{X} = 2$; $\bar{X}_1 = 2$; $\bar{X}_2 = 4$; $\bar{X}_3 = 0$)

U obrascu za merenje budžeta vremena kod zemljoradnika i KV radnika odlazak i dolazak na rad uzet je kao posebna aktivnost, što nije slučaj za domaćice. Zemljoradnici su, međutim, često spojili odlazak i dolazak na rad s radnim vremenom. Kod KV radnika koji rade u mestu boravka, od nedeljnog budžeta vremena oduzima se za putovanje u proseku 5 sati i 45 minuta. Radnici zaposleni u opštinskom centru na put »izgube« 6 sati, a oni koji rade van opštine i do 7,5 sati.

Prosek tipova pojedinih profesionalnih grupa ne razlikuje se više od 1%. Ali s obzirom da je u pitanju vrlo kratko vreme (u proseku

Tabela 2

Vreme utrošeno na odlazak i dolazak na rad kod zemljoradnika i KV radnika

Ispitanici	Broj pojedinaca	Utrošeno vreme (u %)	X	Standardna devijacija	V (%)
Zemljoradnici:					
1. tip	23	0—6	2	2,80	114
2. tip	31	0—9	1	2,49	249
3. tip	26	0—8	2	1,85	93
Ukupno	80	0—9	2	1,65	84
KV radnici:					
1. tip	21	0—8	3	1,86	62
2. tip	34	0—9	3	3,17	106
3. tip	25	0—11	4	2,95	74
Ukupno	80	0—11	4	1,98	50
Sveukupno	250	1—11	2	3,04	152

3,5 sata) varijacija od 1% u stvarnosti znači veliku razliku. Varijacija unutar uzorka u jednom slučaju prelaze 200%, a kako su i u ostalim slučajevima takođe vrlo velike, aritmetičke srednje vrednosti kod ove grupe aktivnosti malo govore.

Varijacija je između aritmetičkih srednjih vrednosti u okviru uzorka $ns_x^2 = 12$, a unutar uzorka $S_i^2 = 05$. Prema tome, za ovaj deo budžeta vremena valja odbaciti nultu i prihvatiti alternativnu hipotezu, jer postoji statistički značajna razlika u vremenu potrošenom za odlazak na rad i dolazak sa rada između zemljoradnika, KV radnika i domaćica ($F = 24$).

rad u domaćinstvu

Formule za rad u domaćinstvu: ($\bar{X} = 16$; $\bar{X}_1 = 10$; $\bar{X}_2 = 7$; $\bar{X}_3 = 31$)

Mladi ispitanici od 168 časova u nedelji provedu u proseku 26,8 sata radeći u domaćinstvu. Ali postoje velike razlike između tri profesionalne grupe mladih: za zemljoradnike prosek iznosi 16,8, za KV radnike 11,8, a za domaćice 52,9 sati.

Oženjeni muškarci u proseku 4 sata u nedelji duže rade u domaćinstvu od neoženjenih. Ali nije bračno stanje nego rođenje dece faktor koji uvećava rad muškaraca u domaćinstvu. Očevi u proseku obavljaju ove poslove svakog dana jedan sat duže nego muškarci bez dece, bez obzira na bračno stanje. Podaci iz obrasca za merenje budžeta vremena kazuju da su očevi vredni u domaćinstvu

samo posle rođenja prvog deteta, dok već posle drugoga rade manje. To se naročito odnosi na KV radnike koji sa jednim detetom u proseku četiri puta više rade u domaćinstvu, nego KV radnici bez dece.

Tabela 3

Vreme utrošeno za rad u domaćinstvu kod zemljoradnika, KV radnika i domaćica

Isпитаници	Broj pojedinaca	Utrošeno vreme (u %)	X	Standardna devijacija	V (%)
Zemljoradnici:					
1. tip	23	0—18	8	5,70	71
2. tip	31	0—34	12	7,57	63
3. tip	26	4—26	12	5,18	43
Ukupno	80	0—34	10	6,41	64
KV radnici:					
1. tip	21	1—18	5	3,80	76
2. tip	34	1—17	7	4,44	63
3. tip	25	0—26	8	5,21	65
Ukupno	80	0—26	7	5,18	74
Domaćice:					
1. tip	28	35—50	41	6,07	15
2. tip	30	27—34	30	5,34	21
3. tip	32	5—26	21	5,62	27
Ukupno	90	5—50	31	7,15	25
Sveukupno	250	0—50	16	13,07	82

Podaci o aritmetičkim srednjim vrednostima rada u domaćinstvu pokazuju da se kod zemljoradnika i KV radnika sa smanjenjem trajanja glavne aktivnosti u proseku povećava vreme utrošeno na rad u domaćinstvu, i obrnuto. To se odnosi, međutim, samo na prosek, jer je varijacija kod pojedinih tipova visoka (naročito kod onih koji imaju najniže aritmetičke srednje vrednosti, kao npr. prvi tip). Znači, pored muškaraca koji su opterećeni proizvodnim radom, a oslobođeni su rada u domaćinstvu ima i takvih koji su podjednako opterećeni i jednim i drugim poslovima.

Moguće je zaključiti da je varijacija velika, zatim da je od svih sastavnih delova budžeta vremena ovde najveća varijacija između uzoraka ($ns_x^2 = 514$), dok unutar uzorka iznosi $S_i^2 = 29,83$. I ovde valja odbaciti nultu hipotezu, jer je utvrđena značajna statistička razlika ($F = 17,1$) za vreme utrošeno na rad u domaćinstvu između zemljoradnika, KV radnika i domaćica.

U obrascu za merenje budžeta vremena muškaraca predviđene su četiri aktivnosti koje su prilikom sumiranja podataka svrstane na sledeći način:

1. **rad oko kuće** — poslovi koji se obavljaju u dvorištu (prekopavanje bašte, spremanje dvorišta, popravak sopstvenog vozila i manji građevinski radovi na kući);
2. **kućni radovi** — poslovi koji se obavljaju u stanu (vezani za održavanje čistoće stana, kupovanje, nabavku prehrambenih proizvoda);
3. **vaspitanje dece** — fizička nega i intelektualno vaspitanje dece;³⁾
4. **obavljanje službenih obaveza** — poslovi kao uplata poreza, kupovina delova za mašine, traženje majstora za razne usluge i slično.

U obrascu za merenje budžeta vremena za žene-domačice navedeno je šest aktivnosti koje su prilikom analize sumirane u tri grupe:

1. **Rad u domaćinstvu u užem smislu** (spremanje, pranje, peglanje, kupovina) — tim aktivnostima domaćice posvećuju 59,5% ukupnog vremena (što u proseku iznosi 31 sat na nedelju ili 4,4 sata na dan). Naročito mnogo vremena posvećuju tome domaćice prvog tipa (5,3 sata), zatim drugog (4,3) i trećeg (3,4 sata na dan). Relativni udeo rada u domaćinstvu u užem smislu u odnosu na rad u domaćinstvu u širem smislu obrnut je u odnosu na prethodni redosled: 50,5% kod prvog, 59,5% kod drugog i 67,4% kod trećeg tipa. Članovi trećeg tipa znatno su nezadovoljniji mehanizacijom sopstvenog domaćinstva nego ostali. To ne mora da znači da su i stvarno manje mehanizovali rad nego ostali, nego da rade »pod fizičkom prinudom«. To potvrđuje i činjenica što ih 90% ima latentnu želju da se zaposli (grupni je prosek 80%).

2. **Neproizvodni »muški poslovi«** (u klasičnom smislu) — rad oko kuće i obavljanje službenih obaveza — od ukupnog vremena provedenog u radu u domaćinstvu, svaki tip u proseku 20% posvećuje tim aktivnostima.

3. **Vaspitanje dece** — ispitanice iz prvog tipa posvećuju svojoj deci 20,5 sati na nedelju, iz drugog tipa 10,5, a iz trećeg 4,5 sati (opšti je prosek 12 sati).

Rad u domaćinstvu za domaćice povećava se tek posle rođenja drugog deteta, dok sama udaja znatno manje utiče na povećavanje vremena za vršenje tih poslova. Žene koje nisu u braku u proseku na nedelju 49 sati, a udate 51 sat posvećuju radu domaćinstvu. Za žene bez dece to u proseku iznosi 48, za one s jednim detetom 48,5 a sa dvoje dece 54 sata na nedelju.

5) Ovdje valja pomenuti da većina ispitanih očeva vrlo malo ili čak ništa vremena ne posvećuje svojoj deci u toku nedelje dana, ili to možda nisu beležili.

vreme za regeneraciju organizma

Formule vremena utrošenog za regeneraciju organizma:

$$(\bar{X} = 40\%; \bar{X}_1 = 39\%; \bar{X}_2 = 37\%; \bar{X}_3 = 42\%)$$

Vreme utrošeno za regeneraciju (spavanje, jelo i lična higijena) čini u proseku 40% od ukupnog vremena, što iznosi 67,2 sata na nedelju ili 9,6 na dan. Ovo se vreme uglavnom koristi za spavanje (pre svega mnogo spavaju domaćice), ali kod nekih je uobičajeno i dugo ručanje (Erdevik).

Tabela 4

Vreme utrošeno u regeneraciju organizma kod zemljoradnika, KV radnika i domaćica

ispitanici	Broj pojedina	Utrošeno vreme (u %)	X	Standardna devijacija	V (%)
Zemljoradnici:					
1. tip	23	27—47	37	4,74	13
2. tip	31	24—47	38	5,91	16
3. tip	26	36—56	43	4,02	10
Ukupno	80	27—56	39	5,22	14
KV radnici:					
1. tip	21	29—42	36	4,01	11
2. tip	34	31—45	37	1,41	4
3. tip	25	31—53	38	8,25	22
Ukupno	80	29—53	37	4,82	13
Domaćice:					
1. tip	28	32—52	41	1,87	5
2. tip	30	34—53	43	1,51	4
3. tip	32	30—55	43	4,03	16
Ukupno	90	30—55	42	4,83	11
Sveukupno	250	27—56	40	5,41	14

Varijacija aritmetičkih srednjih vrednosti najmanja je kod ovog dela budžeta vremena. Niska je unutar uzorka ($S^2 = 3,16$), dok između uzorka iznosi $ns^2_x = 18,5$. Na osnovu rezultata testiranja nulte hipoteze moramo je odbaciti, što znači da postoji značajna statistička razlika u vremenu utrošenom na regeneraciju organizma u zemljoradnika, KV radnika i domaćica.

slobodno vreme

Formule za slobodno vreme:

$$(\bar{X} = 19\%; \bar{X}_1 = 20\%; \bar{X}_2 = 22\%; \bar{X}_3 = 17\%)$$

Premá definiciji J. Dumazediera slobodno je vreme »... skup aktivnosti kojima se pojedinac posvećuje bilo radi odmaranja, radi zabave, radi razvijanja dobrovoljnih aktivnosti, ili svog informisanja, odnosno obrazovanja, pošto se oslobodio svih radnih, porodičnih i društvenih obaveza«. ⁶⁾ Reč »slobodno« ovde je upotrebljena da označi suprotnost »obaveznom«. Treba napomenuti da Dumazedier koristi i termin »poluslobodno vreme« da bi razlikovao časove neophodne za zadovoljavanje društvenih i porodičnih obveza, od pravog slobodnog vremena (izuzetak su domaćice kojima usled porodične podele rada pripadaju upravo ovi poslovi). (U našem bi slučaju više odgovaralo neke aktivnosti uvrštene u »rad u domaćinstvu« ⁷⁾ i u »slobodno vreme« uvrstiti u »poluslobodno vreme«.)

Tabela 5

Slobodno vreme zemljoradnika, KV radnika i domaćica

Ispitanici	Broj pojedina- naca	Utrošeno vreme (u %)	X	Stan- dardna devija- cija	V (%)
Zemljoradnici:					
1. tip	23	4—25	12	6,80	57
2. tip	31	4—33	19	6,75	36
3. tip	26	15—41	26	6,50	25
Ukupno	80	4—41	20	9,07	45
KV radnici:					
1. tip	21	4—29	16	6,32	41
2. tip	34	7—32	22	5,96	27
3. tip	25	15—36	26	5,20	20
Ukupno	80	4—36	22	7,70	35
Domaćice:					
1. tip	28	4—26	13	8,45	44
2. tip	30	8—28	17	9,07	45
3. tip	32	5—53	21	7,70	35
Ukupno	90	4—53	17	11,51	68
Sveukupno	250	4—53	19	8,45	68

6) Joffres Dumazedier: *Travail et loisir, Traité de sociologie du travail*, Paris, 1972, str. 343.

7) Polazeći od duljine vremena posvećenog pojedinim aktivnostima, za slobodno vreme predviđene su sledeće aktivnosti: 1. gledanje TV programa, 2. boravak sa društvom, 3. odmaranje, 4. krčma, kafana, 5. slušanje radija, 6. lenčarenje, 7. čitanje novina, 8. obrazovanje, 9. putovanje, izlet, hobi, 10. udvaranje, 11. sport, fiskultura, 12. bioskop, 13. organizovane aktivnosti u selu, 14. ručni rad, 15. društveno-politički rad.

Naši mladi ispitanici u proseku se bave slobodnim aktivnostima tek u jednoj petini raspoloživog vremena. Najviše slobodnog vremena imaju KV radnici (aritmetička srednja vrednost kod pojedinih tipova za svaku profesionalnu grupu to je veća što je manje vremena posvećeno glavnoj aktivnosti). Srednja je varijacija aritmetičkih srednjih vrednosti po profesionalnim grupama veća nego varijacija vremena utrošenog na regeneraciju organizma, a manja nego u druga dva sastavna dela budžeta vremena). Pojedine grupe i tipovi odstupaju od aritmetičkih srednjih vrednosti onoliko manje koliko imaju više slobodnog vremena (naročito je veliko odstupanje za sve tipove domaćica za prvi tip zemljoradnika i KV radnika).

Varijacija između uzoraka pojedinih profesionalnih grupa ovdje je niža ($ns^2_x = 21$) od varijacija unutar uzorka ($S^2_i = 30,83$). Kako je $F = 0,68$, potvrđeno je da ne postoji značajna statistička razlika u trajanju slobodnog vremena između zemljoradnika, KV radnika i domaćica.

zaključno

Saberemo li aritmetičke srednje vrednosti vremena utrošenog na proizvodni rad, za odlazak i dolazak na rad i na rad u domaćinstvu⁸⁾ kod zemljoradnika, KV radnika i domaćica vidimo da ove aktivnosti u svim grupama podjednako učestvuje u ukupnom vremenu (41%). Preostali deo vremena ispitanici koriste za regeneraciju organizma i za slobodne aktivnosti. Kakav je udeo vremena utrošenog za regeneraciju a kakav je za slobodne aktivnosti u životu ovih mladih, zavisi od udela proizvodnog rada i rada u domaćinstvu. Povećanje rada u domaćinstvu dovodi do povećanja vremena namenjenog regeneraciji, i obrnuto.

Gledajući strukturu budžeta vremena unutar pojedinih profesionalnih grupa primećujemo sledeće:

1. Nepostojanje vremenski određenog radnog vremena kod zemljoradnika dovodi do vrlo različitog odstupanja od proseka: od ukupnog vremena mnogo radi (51%), a druga trećina vrlo malo radi (31%). Oni »između« ipak su bliže onima koji mnogo rade (sa prosekom od 43%). Na taj način mlade zemljoradnike možemo podeliti na većinu koja mnogo radi, i na manjinu koja malo radi.
2. Dužina trajanja rada kod pojedinih tipova (unutar) KV radnika i domaćica znatno je ujednačenija. Aritmetička srednja vrednost rada (u širem smislu) iznosi 48,41 i 38% za KV radnike, a 46,40% i 36% za domaćice. Između tih tipova postoji kontinuitet.

Sumiranjem podataka može se utvrditi da u pogledu duljine vremena posvećenog odlasku i dolasku na rad, zatim radu u domaćin-

8) Skup ovih aktivnosti moglo bi se nazvati »radom u širem smislu« ili jednostavno »radom«

stvu i vremenu za regeneraciju organizma postoji značajna razlika između mladih zemljoradnika, KV radnika i domaćica. Međutim, u pogledu duljine radnog i slobodnog vremena ove razlike nisu značajne.

U dosadašnjem razvoju povećavanje vremena posvećenog proizvodnom radu i vremenu za slobodne aktivnosti bio je jedan od značajnih pokazatelja razvoja društva. U sadašnjoj fazi razvoja našeg društva struktura budžeta vremena idealnija je u meri u kojoj je podjednako uvećan udeo vremena koji je utrošen na proizvodni rad i onaj namenjen slobodnim aktivnostima.

Kako i proizvodnom radu i slobodnom vremenu pridajemo važno mesto u strukturi budžeta vremena — a s obzirom da u tom pogledu nema značajnih razlika između zemljoradnika, KV radnika i domaćica — može se zaključiti da u Vojvodini među mladima sa sela nema značajnih razlika u raspoloživim delovima budžeta vremena i njegovoj nameni.

Terez Kovač

The Time Budget of Young People in Vojvodina

Summary

The empirical research project whose results are in part used here was carried out in 1978 in three villages in Vojvodina. The purpose was to establish the weekly time structure used for everyday activities by three most numerous professional groups of young people: housewives, farmers and qualified workers. The unit of measurement was the hour turned into percentage. Activities were grouped as follows: working time, going to and coming from work, household work, time spent to regenerate the body and leisure. The starting hypothesis was that there is no statistically important difference between those professional categories of young people from the aspect of the structure of the time budget.

The results showed that of the 168 hours in a week, an average of 38.6 hours are work hours (or 23% of the total time budget): 50.4 hours for qualified workers, 48.7 hours for farmers and 16.8 hours a week for housewives). Young people (excluding housewives) use an average of 2% of their total time for going to and coming from work, but farmers include going to and coming from work in their work time. The young spend an average of 26.8 hours a week working in the household (16% of the total time): farmers 16.8 hours, qualified workers 11.8 hours and housewives 52.9 hours. 40% of the total time budget is used to regenerate the body, i.e. 67.2 hours a week, or 9.6 hours a day. The young spend only one fifth of the

Бюджет времени молодежи в Воеводине

Резюме

Эмпирическое исследование, данные которого частично приводятся в настоящей работе, проведено в 1978 году в трех сельских поселках Воеводины. Цель исследования — установить структуры времени используемые на повседневные активности в течение одной недели тремя профессиональными группами молодых с самой высокой численностью: домохозяйки, земледельцы и квалифицированные рабочие. Единицей измерения считается час выраженный в процентах. Активности жителей приводятся по группам: рабочее время, ухода и приход на работу, работа в домашнем хозяйстве, время использованное на регенерацию организма и в свободное время. Исходная гипотеза говорит о том, что в отношении структуры бюджета времени не существует статистически существенная разница между отдельными профессиональными категориями молодых

Результаты исследования показали следующую картину: из 168 часов в неделю в среднем используется 38,6 (или 23% всего бюджета времени) причем квалифицированные рабочие используют 50,4 часов, земледельцы 48,7 часов а домохозяйки 16,8 часов в неделю. Для ухода и прихода на работу молодые используют 2% всего времени (за исключением домохозяек), тогда как земледельцы очень часто время необходимое для отправки и прихода на работу соединяют с рабочим временем. Молодые проводят в среднем 26,8 в неделю на работе в домашнем хозяйстве (16% всего времени), земледельцам для этого нужно 16,8 часов, квалифицированным рабочим 11,8 часов а домохозяйкам 52,9 часов. Время использованное на регенерацию организма составляет в среднем 40% всего времени, т.е. 67,2 часа в неделю или 9,6 в день. Свободным активностям

time they have at their disposal in leisure. The data obtained shows great differences in the length of time spent in going to work and back, in household work and in the regeneration of the body for farmers, qualified workers and housewives.

молодежь посвящает только одну пятую свободного времени. Полученные результаты подтверждают наличие существенной разницы в продолжительности времени использованного на уход и приход на работу, в домашнем хозяйстве и регенерацию организма среди земледельцев, квалифицированных рабочих и домохозяек.